

Naar en ung Mand ønsker at gifte sig, forlanger Præsten eller den offentlige Myndighed, inden Vielsen kan fuldbyrdes, en Attest for, at han ikke har nydt Fattigunderstøttelse; hvad vilde der vel være i Vejen for, at samme Præst eller Myndighed ligeledes forlangte en *Lægeattest* for, at vedkommende unge Mand og Kvinde ikke led af nogen *smitte* Sygdom, eller saadanne Sygdomme som Sindssyge, Drikkesyge, kronisk Morfinisme o. l., der kunde antages at smitte eller have skadelige Følger for Hustru, Mand eller de kommende Børn? Fandt „han“ eller „hun“ belastet med en saadan Sygdom, da burde Ægteskab ikke tillades. Jeg indser ikke, at en saadan Fordring var for stor; det var slet og ret en hygiejnisk Foranstaltning, lige som Koppeindpodning og lignende, en Garanti, Samfundet forlangte inden Ægteskabets Indgaaelse, af Hensyn til de fremtidige Børn, til hele Samfundets Vel.

Men i Ægteskabet, der burde de samme Hensyn til Børnene gøres gældende, mange Sygdomme kommer først til Udbrud i Ægteskabet, efter dets Indgaaelse, og her vilde det vel være vanskeligere for de offentlige Myndigheder at træde til og forhindre, at Skaden bredte sig videre, her maatte der appelleres til Folks egen moralske Ansvarfølelse, her maatte „Lægen“ være den Myndighed, der tvang de uforstaaende til at forstaa, de uvillige til at lystre, der aabnede Folks Øjne for *Ulykken*, ja *Forbrydelsen* i at sætte Børn i Verden, naar der fandtes uomstødelige Beviser for, at Forældrenes Sygelighed vilde medføre Barnets eller Moderens Undergang. Lægen burde lære disse Forældre at benytte de Midler, som Lægevidenskaben har opfundet for at forhindre Svangerskabet, der, hvor et saadant maatte befrygtes at have Tab af Menneskeliv til Følge, og hvor Mandens Kønndrift er saa stor, at selv Faren for at dræbe Hustruen ikke er tilstrækkelig til at lægge Baand paa ham. Lægen burde lære disse Forældre, at det at *bevare* sin Sundhed, at *forebygge* Fare for sig selv eller andre, er en *Berettigelse* og *Pligt* for ethvert Menneske, selv paa Kønslivets Omraade — Lige saa usympathetisk og unaturligt, Dr. Kaarsberg finder et Ægteskab at være, der fra Begyndelsen baseres paa ingen Børn at ville have, lige saa naturligt og rigtig finder han Forhindring af Svangerskab at være, naar Grunden er et alvorligt Hensyn til Moder og Barn. — For de Mennesker, der, som Dr. Kaarsberg, ser paa Ægteskabet som en „hellig“ Handling, som den *alvorligste* Handling i et Menneskes Liv, fordi den har Slægtens Vedligeholdelse til Formaal, for disse Mennesker er det rent ud kvalfuldt at se, med hvilken Letsindighed Børn sættes i Verden. Selv om en ulykkelig Kone gaar omkring lidende af en eller anden Sygdom, det være sig Brystsyge, Sindssyge, Kræft eller lignende, der i og for sig er tilstrækkeligt til at gøre Livet til en Byrde, saa er det dog ikke tilstrækkelig Grund for Manden til ikke at besvare hende. Jeg har set Arbejderfamiljer, hvor Konen paa Grund af Mandens Drikfældighed har været Forsørger for hele Familien, til Trods for, at hun ved talrige Barnefødsler og stadig Diegivning var saa udpint, at hun knapt kunde holde sig oprejst, jeg har set hende atter blive frugtommeligt under disse Forhold, set dette lille Jammerens Barn, der var undfanget i Drukenskab, baaret af en Moder, der med For-

tvivelse i Hertet knapt kunde skaffe Føden til den skrigende Flok Børn omkring sig, end sige skaffe tilstrækkelig Næring til sig selv og det ufødte Barn, komme til Verden berøvet fra Fødselens, ja fra Undfangelsens Øjeblik, alle Betingelserne for at blive et sundt, normalt og nyttigt Individ. Det er saadanne Ægteskaber, Dr. Kaarsberg kalder physiologisk-umoralske, ikke paa Grund af Fattigdommen i Hjemmet, men paa Grund af Barnefødslerne, der stadigt finder Sted, selv om Forældrene aldrig har haft, eller senere har mistet Betingelserne for at sætte sunde og levedygtige Børn i Verden. — Lige overfor denne Uvidenhed og Mangel paa Ansvar, staar de udenforstaaende som oftest hjælpeløse, og kender intet andet Middel end gennem Godgørenhed at oprette Asyl for de ulykkelige Individer, der er Frugten af den ubeherskede, tankeløse, dyriske Tilfredsstillelse af en Drift, der benyttet paa rette Maade er Menneskets skønneste Belønning.

Men kan der da intet gøres for at vække Ansvarfølelsen hos de Forældre, der savner den? kan der intet gøres for at bringe de unge til at tage Hensynet til de eventuelle Børn med i Betragtning, naar de ønsker at gifte sig? — jo der kan! Dr. Kaarsberg og flere andre Læger har vist Vejen Vi raaber paa, at intet menneskeligt er os uvedkommende, vi, der har sat os til Maal efter bedste Evne at hjælpe de forurettede og undertrykte, for os er her et stort og nyttigt Arbejde. Lad os hver i sin Kreds hos gamle og unge, men især hos de unge, søge at udbrede Interesse for den foreliggende Bog og Læren om Hygiejne, lad os udvikle de unges *Ansvarfølelse* lige som vi udvikler deres Selvfølelse ved at uddanne dem til selvstændigt Erhverv, lad os indprente dem, at Barnets heiligste Ret er at fordre et sundt Legeme og en sund Sjæl i Fødsels gave, for saa vidt det staar i Forældrenes Magt at give det, og at kun sjæls- og legemssunde Forældre kan vente at sætte sjæls- og legemssunde Børn i Verden. Lykkes det os at lære den opvoksende Slægt dette, da vil de lykkelige Resultater komme baade dem, Samfundet og os tilgode, thi vort Livs Værd er betinget af de aandelige Spor, vi sætter, — gode eller onde, Belønningen eller Straffen skal nok vide at finde os allerede i dette Liv.

(Fortsættes.)

Sybill.

Lovgivningstaktik i Kvindesagen.

Formaålet bør være, at **Loven stiller begge Køn lige**, hvor fornuftigt Hensyn til det ene eller det andet Køn særlige Natur ikke med Rette kan begrunde en *Undtagelse* fra Reglen. Saaledes bør Kvinder ikke komme ind under Værnepligtsloven, lige saa lidt som Mænd under en Lov om Jorde-mødrenes Pligter.

Kun hvor Loven gør Undtagelser fra Reglen om begge Køns Ligestillelse, bør den udtrykkelig nævne „Mænd“ eller „Kvinder“. I alle andre Tilfælde bør „han“ — siden det nu en Gang er blevet sædvanlig Lovfortolkning — ogsaa betyde „hun“; og hvor „Kvinder“ ikke særlig nævnes i en Lov, men intet strider imod, at den anvendes ogsaa med Hensyn til Kvinder, bør dette ske.

Baade *Reglen* og *Undtagelsen* er saaledes klare nok.

Men nu kommer vi til *Taktiken* for at nærme os Formaålet under Lovgivningsvirksomheden, efterhaanden mer og mer.

I det Lovforslag — for at tage et Eksempel — der den 4de Oktober 1892 blev forelagt Folketinget „om Ordningen af det statistiske Bureau“, findes følgende Bestemmelse: „Kvinder har lige Adgang med Mænd til de i denne Lov nævnte Bestillinger“.

Skal denne Bestemmelse udstemmes eller blive staaende?

Det er det Spørgsmaal, som enhver Folketingsmand, der er Kvindesagsven, bør gøre sig. Og de, som er det uden at være Folketingsmænd, burde paavirke disse i Retning af enten ja eller nej.

Denne Bestemmelse er knyttet til § 2, der alene handler om „Bestillinger“ (o: de underordnede Stillinger), medens en tilsvarende ikke findes i § 1, der handler om *Embederne* i Bureauet. Udstemmes denne Bestemmelse af § 2, nævnes Kvinderne ikke særlig i Loven. Og de vil da kunne ansættes ogsaa som Fuldmægtige og Kontorchef — ja, en Kvinde vil endog kunne blive Direktør for Statens statistiske Bureau. Dersom nogen skulde finde det latterligt, om en Kvinde en Gang indtog en saadan Stilling, — behøver man kun at minde om Fru Sonja Kovalevski, der døde som Professor i Matematik ved Stokholms Universitet. Talsans kan Kvinder vel have lige saa vel som Mænd.

At Kvinder vil faa samme Adgang som Mænd til Embeder og Bestillinger ved Statistisk Bureau, naar den nævnte Bestemmelse i § 2 udstemmes, følger af, at Adgangen ikke er betinget af nogen Embeds-prøve — saa vidt jeg har kunnet erfare.

I Parantes: Anderledes, da Spørgsmaalet var om Kvinders Adgang til Embeder og Bestillinger ved de lærde Skoler! Kgl. Anordning af 25de Juni 1875 bestemmer nemlig, at Kvinder ikke gennem Fakultetsprøver eller Erhvervelsen af akademiske Grader faar Adkomst til offentlig Embedsansættelse, som er betinget af saadanne. Derfor kan Kvinder, *saa længe* denne Anordning er til, ikke blive Rektorer eller Adjunkter; men „Administrationen kan anvende Lærerinder som Timelærerinder“) ved de lærde Skoler, — saaledes svarede Ministeren (Goos) mig den 22de Marts under Folketingets Forhandlinger (Sp. 4975), da jeg spurgte ham, hvorvidt „han“ i denne Lov kunde forstaaes som „hun“. Og med Hensyn til Optagelsen af kvindelige Læringer i de lærde Skoler gav han mig Ret i, at Administrationen virkelig kunde fortolke „han“ som „hun“, idet han kun bemærkede, at den — d. v. s. den nuværende Minister — ikke vilde indrømme kvindelige Elevers Optagelse *imod* vedkommende Rektors Vilje. Ministeren svarede altsaa ikke — som det er paastaet — „et bestemt Nej“ paa mit Spørgsmaal. Han svarede ikke anderledes, end han maatte. Han henviste til den nævnte kgl. Anordning; den vilde hindre ham i at ansætte Kvinder i *Embeder* ved de lærde Skoler. Men deraf følger, at, *naar* denne Anordning ophæves (hvilket Ministeren kan gøre uden Rigsdagens Medvirkning), vil „han“

*) Timelærerinder er nemlig ikke *Embedsmænd*.